

Munkácsy Mihály és a fotográfia kapcsolata ismereteink szerint az 1860-as években, a művész fiatal korában kezdődött. Munkácsy Mihály és a fotográfia kapcsolata ismereteink szerint az 1860-as években, a művész fiatal korában kezdődött. 1863-ban készült róla az első általunk ismert fotó, és az évtized második felétől már művészetéhez is felhasználta a fényképet, mint modellpótlót. Később is előszeretettel alkalmazta festészeti segédeszközként, és szívesen örököltette meg magát, életének helyszíneit, eseményeit. A kiállítás e hagyatékba enged bepillantást. A látogatók többségét feltehetően a festményeihez használt modell- és tanulmányfotók érdeklik elsősorban. Az első ilyen képek részint kényszerűségből születtek: a modellek magas napi díja miatt ily módon segített magán a művész. Később a pénztelenség már nem játszott szerepet, a gondos tervezés után beállított testtartások, az érzelmi hatások megörökítésére, a kompozíció elkészítésére szolgáltak a fényképek. A legtöbb egy beállított alakot ábrázol, a kevés csoportkép egyike a Krisztus Pilátus előtthöz készült, s a mű elkészültét megelőző aprólékos és tudatos tervezésről tanúskodik. A húsz alak között ott találjuk Munkácsyt is, Pilátus és egy kaucsukbabát tartó férfi között áll. Más alkalommal is lefényképezte magát, mint modellt. A Golgotához életnagyságú keresztet ácsoltatott. A kereszt eldőlt, s modellt álló férfi később belehalt sérüléseibe. Munkácsy ezután magát kötöztette a keresztre, ami bizonyára segített neki a szenvedés átélésében. A parádi Károlyi birtokon, 1890 körül készült az a három lovas csoportkép, melyeket a Honfoglalás festéséhez felhasznált. Az egyik tanúsága szerint Munkácsy az ágaskodó lovon is biztonsággal ült a nyeregben. A Honfoglalás az akkori országot járva választotta ki modelljeit, a képek Szentesen, Csongrádon, Kolozsváron és Miskolc környékén készültek. A festmény 1892-ben festett változatáról készült fényképen Munkácsy tollal és grafitval javításokat, kiigazításokat végzett, ezáltal az utókor is bepillantást nyerhet az alkotás folyamatába. Munkácsy festményeiről több korabeli fotómásolat, nyomat készült, melyeket széles körben terjesztettek. Ezek egyénemelyike a kiállításon is látható, lehetővé téve, hogy a modelleket összehasonlíthassuk a ténylegesen megvalósult elképzeléssel. Az életrajzi vonatkozású fotók segítenek emberközelségre hozni Munkácsyt. Portréit korának legnevesebb honi és külföldi fotográfusai műtermek készítették. Egy fiatal, valamint egy idősebb kori kép is grimaszolva ábrázolja. Több fotó megörökítette műtermét, a festményeihez modellként használt kellékekkel együtt. Két fotón a műtermében berendezett "keleti sátrában", pamlagon heverve látható. "Az ablak melletti sarokban volt az ő karamáni szőnyegekkel feszített sátra, alóla át lehetett tekinteni az egész műtermet; a szögletet betöltő kerevet fölött tükrök lógtak s egy órási tükör a sátor fölött is, hogy kétszeres távolságban is láthatta alkotásainak szín és távlati hatását. Ott szokott pihenni, ott gondolkozott el esténként" írta Malonyai Dezső. Kocsor János történész muzeológus